

ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಬೇಕಾದರೂ ಓದಬಹುದು, ಬೋರಾ ಗೋದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ನೆನಪುಗಳು; ಮೊಗದಷ್ಟೂ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಮೂಡಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಓಡನಾಡಿದ ಕೆಲವು ಅಪರೂಪದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ..

‘ನಾನು ನಿಮ್ಮಾಗೇ ಮನುಷ್ಯ ಕಣ್ಣಯ್ಯಾ’

ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಗಾಣ ಎಸೆದು ಗಾಢ ಮೌನಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ತದೇಕಚಿತ್ತ ರಾಗಿ ಹೊಳೆಯ ಹರಿವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂಡೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರು.

■ ಧನಂಜಯ ಜೀವಾಳ ಬಿ.ಕೆ.

‘ನಿರುತ್ತರ’ ಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದ ಕೊರಕಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಚಿಕ್ಕ ತೊರೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಏಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಬಾಪು ದಿನೇಶ್, ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಮತ್ತು ನಾನು ಸ್ನೋಟಿನಲ್ಲಿ ಗಾಣ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಖಾಂಡ್ಯದಲ್ಲಿನ ಭದ್ರಾ ನದಿ ದಂಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿದೆವು. ನಿಸರ್ಗವೇ ಕಡೆದಿಟ್ಟ ಶಿಲ್ಪಗಳಾದ ಆ ಬೃಹತ್ ಕಲ್ಲುಗಳ ಅಕ್ಕತಿಗಳನ್ನು ಮನಸಾರ ಪ್ರಶಂಸಿಸುತ್ತಾ ಗಾಣಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆವು. ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಬಳಿ ವಿದೇಶಿ ತಂತ್ರದ ವಿಶೇಷ ಪಳಪಳ ಹೊಳೆಯುವ ತುದಿಯ ಗಾಣವೊಂದಿತ್ತು. ಅದರ ವಿಶೇಷವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಸುಯ್ಯ ಎಂದು ಹೊಳೆಗೆ ಎಸೆದು, ‘ನೋಡಿರು.. ಎಂತ್ಥಾ ಮೀನು ಹೆಂಗ್ ಹೋಡೀತಾವೆ’ ಎಂದರು. ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಿಸಿಲು ಸರಸರನೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲ್ಲು ಬಂಡೆಗಳ ಬಿಸಿ ನೇರವಾಗಿ ರಾಚುತ್ತಿದ್ದ ಬಿರುಬಿಸಿಲನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ‘ಇಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಗಾಣ ಹಾಕಿದ್ದ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ನಡೀರಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರಳಾದ್ರೂ ಇರುತ್ತೆ’ ಅಂದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು 2 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಹೊಳೆಯ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗಾಣ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊಳೆಯ ಬದಿಯ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಕುಳಿತೆವು. ಹೊಳೆಯ ಆಚೆ ಬದಿಯ ಬಿದಿರು ಮೆಳೆಗಳ ನೋಟ ಅಪ್ಪಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಳೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾಗಿ ರಭಸವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಚೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಆನೆಗಳು ಓಡಾಡಿದ ಚಹರೆ ಇತ್ತು. ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕೊಂಡಕ್ಕೆ ಗಾಣ ಎಸೆದು ಗಾಢ ಮೌನಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗಿ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ತದೇಕಚಿತ್ತ ರಾಗಿ ಹೊಳೆಯ ಹರಿವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ಬಂಡೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂಡೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ರಾಘವೇಂದ್ರರು ತಂದಿದ್ದ ಪಾಕೆಟ್ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮತ್ತು ಬಾಪೂ ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಸ್ವೇಷನ್‌ಗಳನ್ನು ತಲಾಪ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೇಳಿರಿಯದ ಭಾಷೆಯ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು, ಹಿಂದಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಸರ್ಕಸ್ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ನಿಶ್ಯಬ್ಧತೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಕಿರಿಕಿರಿಯಾಯ್ತೆಂದು ಕಾಣಿಸುತ್ತೆ. ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ್ದು ಕಾಣಿಸಿತು. ತಕ್ಷಣ ರೇಡಿಯೋದ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿಂದು ಮುಂದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಂದ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾವೂ ಕೊರಡಾದೆವು. ಯಾವುದೋ ಅನಂತ ವಿಶ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾದ ವಿಚಾರ ಲಹರಿಯನ್ನು ತೇಲಿಬಿಟ್ಟು ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂರ್ತತೆಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಷ್ಟ ಮೌನ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವದೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ದರ್ಶನದತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರನ್ನು ನಾವು ಡಿಸ್‌ಬರ್ ಮಾಡಲು ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ‘ಈ ಕುದುರೆಮುಖದವರು ಈ ಹೊಳೆಲೆಲ್ಲ ಕೆಸರು ಕದಡಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲಾ.. ನೋಡಿ, ನೀರಿನ ಬಣ್ಣ ಹೇಗಿದೆಯಂತೆ, ಹೀಗಾದ್ರೆ ಮೀನೆಲ್ಲರಾವೆ? ಸಾಯ್ತು ನಡೀರಿ. ರಘು ಟೈಂ ಎಷ್ಟು?’ ಎಂದರು.

‘ಟೈಮು... ನಾಲಕ್ ಗಂಟೆ’
 ‘ಅರೆ! ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಆಯ್ತುಲಾ ಮಾರಾಯ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಏನೂ ಹಾಕಿಲ್ಲಲ್ಲೋ.. ನಡೀರಿ ಹೋಗೋಣ’
 ಎಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾವು ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಏನು ಹುರುಪು, ಚೈತನ್ಯದಿಂದಿದ್ದರೋ, ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಲ್ಲೂ ಖಾಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೂ ಅದೇ ತೇಜಸ್ವಿ, ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಮುಖವೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೇ ಬಾಡಿ

ಬೆಂಡೆದ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಸಾಹಸಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಕರನ್ನೂ ನಾಚಿಸುತ್ತಾ ಚಿಲುಮೆಯಾಗಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರು ಸ್ವಚಿತ್ತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೈಸೂರಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದ ನಂತರ ಹೊರಗೆ ತಿರುಗುವ ಮುಂಚಿನ ಕಸುವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಹ ಸೋತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮನೋಬಲ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು. ಕಾಡು ಸುತ್ತುವುದು, ಪಕ್ಕಿ ವೀಕ್ಷಣೆ, ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ, ಮೀನು ಶಿಕಾರಿ, ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದ ಬದುಕು. ಖಂಡ ತುಂಡ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಮುಂಚಿನಿಂದಲೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿ ‘ಯಾವುದೇ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಗತ್ಯ, ನನ್ನ ಕಲ್ಪನೆ, ನನ್ನ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾನು ತಿಳಿದಂತೆ, ಬಯಸಿದಂತೆ ಬದುಕಲು, ಬರೆಯಲು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರೂ ತನ್ನನ್ನು ಆರಾಧನಾ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣುವುದನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ. ಒಮ್ಮೆ ಏನಾಯಿತೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ನೇತರ್ ಕೃಪಾಿಂದ ದೇವರಮನೆ ಕಾಡಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಲ್ಲಾ ಟ್ರಿಕ್ಲಿಂಗ್ ಹೋಗುವುದು, ಅಲ್ಲಿ ಟೆಂಟ್ ಹಾಕಿ ರಾತ್ರಿ ತಂಗುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧಾರವಾಯಿತು. ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಜೇಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಂತರ ಚಾರಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಎಂದು ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರಾಗಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೆವು. ತೇಜಸ್ವಿಯವರು, ಅವರ ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಜೇಶ್ವರಿಯವರು, ಅಳಿಯ ಜ್ಞಾನೇಶ್ ಸಹ ನಮ್ಮ ಗುಂಪನ್ನು ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಕ್ಯಾಮರಾ, ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಇತರೆ ವಸ್ತುಗಳಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿಯವರ ಬ್ಯಾಗ್ ಸಾಕಷ್ಟು ತೂಕವಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ‘ಬ್ಯಾಗ್ ಕೊಡಿ, ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಜೀಪಿಗೆ ಇಡ್ಲೀನಿ’ ಎಂದು ಅವರ ಕೈನಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಗ್ ಇಸ್ಕೂಳ್ಳಲು ಹೊರಟರೆ ‘ನಮ್ಮೇನು ಕೈಕಾಲು ಇಲ್ಲಾಂತ ತಿಳ್ಕೊಂಡೀಯಾ? ನನ್ನ ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿ ಇದಾವೆ ಕಣ ಮಾರಾಯಾ, ನಾನು ನಿಮ್ಮಾಗೇ ಮನುಷ್ಯ ಕಣ್ಣಯ್ಯಾ’ ಎಂದು ಗದರಿಸಿ ಬ್ಯಾಗ್ ಎತ್ತಲೂ ಸಹ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವರಮನೆಯಲ್ಲೂ ಸಹ ಜೀಪಿನವ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಚೌಕಾಸಿ ಮಾಡುವಾಗ ‘ಏ.. ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸ್ತಯ್ಯಾ.. ಅವರದಂತಾ ಕಿರಿಕಿರಿ’ ಎಂದಿದ್ದರು. ಬರವಣಿಗೆ, ಡೈವಿಂಗ್, ಪೋಟೋಗ್ರಫಿ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಸಂದರ್ಭ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿ ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಕೃತಿ ‘ಮಾಯಾಲೋಕ’ದಲ್ಲಿ ನಾನು ನನ್ನ ಕ್ಯಾಮರಾದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಮೂರಾಲ್ಕು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸದ ಪ್ರತೀಕ. ಹೂವಿನೊಡನೆ ನೋಣವೂ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಂತಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ನನ್ನ ಶಿಕಾರಿ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಓದಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದ ಸ್ವರ್ ಇನ್ನೂ, ಈಗಲೂ ಹಾಗೂ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನನ್ನೊಡನಿರುತ್ತದೆ. ಬಿಟ್ಟೂ ಬಿಡದೆ ಕಾಡುವ ತೇಜಸ್ವಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ‘ನನ್ನ ಸಮಯ ಹಾಳು ಮಾಡ್ತಿದ್ದಲ್ಲಾ ಈಗೇನಾಡ್ಲೀರಾ? ಹಾಣಾಡ್ಲೀನಿ, ಹೀಗಾಡ್ಲೀನಿ ಅಂತಿದ್ದಲ್ಲಾ, ಈಗ ಪುರುಸೊತ್ತಿದೆ, ನೋಡ್ತಾನೆ ಇಡ್ಲೀನಿ ಏನೇ ಕಡಿದು ದಬ್ಬಾಕ್ರೀಡಾ ಅಂತ..’ ಎಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾದ ತೇಜಸ್ವಿ ಸ್ನೋಟರ್, ನೀರೆತ್ತುವ ಮೋಟಾರ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಂತ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಾವೇ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗಾಗ ಕೈಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ಹಳೇ ನರ್ಮದಾ ಸ್ನೋಟರ್‌ನ ‘ರಿಪೇರಿಂಗಾಗಿ ವರ್ಕ್‌ಶಾಪ್‌ಗೆ ತಗೊಂಡು ಹೋಗ್ಲೀನಿ’ ಎಂದರೆ ‘ಸ್ನೋಟರ್‌ನಂತ ವೆಹಿಕಲ್ ಯೂಸರ್ ಫ್ರೆಂಡ್ಲಿ ಕಣಯ್ಯಾ, ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ರಿಪೇರಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಾ ನಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಅದನ್ನೂ ಗ್ಯಾರಂಟಿಗೆ ತಗೊಂಡು ಹೋಗ್ಲೀಯಾ? ಆಯೋಗ್ಯ’ ಎಂದು ಛೇಡಿಸಿದ್ದು ಇನ್ನೂ ಹಸಿರಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪುರವರ ಭಾವನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರಂತರ ಶೋಧನೆಗಳ ಸಮರ್ಥ ಸಂಯೋಜನೆಗಳೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವೆಂಬಂತೆ ತ್ರಿಯೆಟಿವ್ ಆಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿರುವ ಸೆನ್ನಿಬಲ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಹಾಗೂ ದಾರ್ಶನಿಕ ತೇಜಸ್ವಿ, ನಾನೇರಿದತ್ತರಕ್ಕೆ ಅವನೇರಬಲ್ಲನೇ ಎಂದ ಕುವೆಂಪುರವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ನಾ ಮುಳುಗಿದಾಳಕ್ಕೆ ಕುವೆಂಪು ಮುಳುಗಬಲ್ಲರೇ ಎಂಬುದು ಅವರ ಜ್ಞಾನದ ಆಳವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಹಿಯಾರ ತತ್ವಚಿಂತನೆ, ಕುವೆಂಪುರವರ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕಾರಂತರ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಸಾಕಾರಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ತೇಜಸ್ವಿ ಭೂಮಾಲೀಕರ, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಡುವಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಟ್ಟಿದ್ದರು ಎಂದೇ ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಇಚ್ಛಾಗ್ರಾಹಕವಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. (ಮುಂದಿನ ವಾರ: ‘ಥುತ್! ಪೊಲೀಸ್ ಇಟ್ಕೊಂಡು ಹಬ್ಬ ಮಾಡ್ಲೇಕಾ?’)